

Проект!

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА МЛАДЕЖТА (2016-2020)

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Национална програма за младежта (2016-2020), наричана за краткост – Програмата, е инструмент за изпълнение на приоритетите на националната политика за младите хора. Тя се базира на отчетените потребности на младежите в страната и е в синхрон с приоритетите на европейската политика за младежта.

Програмата е разработена въз основа на изводите и препоръките от изготвената оценка на предходната Национална програма за младежта (2011-2015). При оценката на предходния програмен период на Програмата са идентифицирани и изследвани измерими индикатори, които са използвани за определяне на конкретни очаквани резултати от настоящата Програма. При разработването на текущия програмен период (2016-2020) са взети под внимание и текстовете на ревизираната Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, приета от Съвета на Европа, Бялата книга на Европейската комисия „Нов тласък за европейската младеж“, Световна програма за действие на младежта, приета с резолюция на Общото събрание на ООН, Европейски младежки пакт, Стратегия на ЕС за инвестиране в младежта и мобилизиране на нейния потенциал, Обновена рамка за европейско сътрудничество в областта на младежта (2010-2018) и ангажиментите, свързани с председателството на ЕС на Р България.

Програмата е в съответствие и изпълнява целите на Националната стратегия за младежта (2010-2020), приета от МС през октомври 2010 г. Текстовете са съобразени и с други нормативни документи, резултатите от проведени проучвания и анализи на състоянието и потребностите на младите хора в страната.

От 1 декември 2009 г. е в сила Договорът от Лисабон, който овластява Европейския съюз с компетентност да предприема действия за подкрепа, координиране или допълване на действията на държавите-членки в областта на младежта, с цел насърчаване участието на младите хора (чл. 2д, б. „д" и чл. 149).

На 3 март 2010 г. Европейската комисия представи Стратегия ЕВРОПА 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (COM(2010) 2020), чиято ключова инициатива „Младеж в движение“ е насочена към подобряване постиженията на образователните системи и улесняване навлизането на млади хора на пазара на труда.

Основните теми и широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на многосекторен подход в изпълнението на програмата за младежки дейности. В тази връзка тя не може да отбележи напредък без успешното сътрудничество с други сектори – образование, трудова заетост, социално включване, равнопоставеност на половете, здравеопазване, конкурентоспособност и др. Многосекторният подход следва да бъде развиван на национално, регионално, областно и общинско ниво чрез включване на целенасочени дейности в подкрепа на развитието на младите хора в секторните политики и осигуряване на възможности за конструктивен диалог с тях при формулирането, изпълнението и оценката на младежката политика.

Продължителността на текущия програмен период на Програмата е 5 години – 2016-2020 г. Средствата за дейностите по Програмата се осигуряват в рамките на бюджета на Министерството на младежта и спорта (ММС) за съответната година.

Необходимите средства за реализация на Програмата през съответните години са както следва:

Година	Бюджет
2016	2 300 400 лв.
2017	2 600 400 лв.
2018	2 800 400 лв.
2019	3 000 000 лв.
2020	3 300 000 лв.

Национален координатор на Програмата е министърът на младежта и спорта, Министерство на младежта и спорта. Националният координатор утвърждава условията за разработване на проектни предложения с подробно описание и разяснение на изискванията към организациите и проектните дейности, съобразно определените стратегически приоритети, направления и индикативни дейности.

Програмата е приета от Министерския съвет и се реализира на национално ниво.

ВИЗИЯ

Подобряване качеството на живот и реализация на младите хора чрез създаване и прилагане на устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал, който допринася за пълноценното социално-икономическо развитие на България като страна членка на Европейския съюз.

❖ Основни принципи за реализацията на Програмата:

- ✓ **Съответствие** на програмата с националните, европейските и международните документи;
- ✓ **Законосъобразност**;
- ✓ **Недискриминация, обществена солидарност и толерантност** към всички групи младежи;
- ✓ **Ефективност, ефикасност и устойчивост** на младежките проекти и инициативи, реализирани по Програмата;
- ✓ **Децентрализация**;
- ✓ **Многосекторен подход**;
- ✓ **Равен достъп** за всички младежи в България;
- ✓ **Иновативност** в процеса на планиране и предоставяне на услуги за младежи, младежки проекти и инициативи;
- ✓ **Професионализъм** при управлението на услугите за младежи;
- ✓ **Прозрачност и икономичност** при усвояването на финансовите средства;
- ✓ **Надграждане и усъвършенстване** на съществуващи практики, опит и услуги;
- ✓ **Изграждане на мрежа от партньорства** на местно, регионално и национално ниво с участието на всички заинтересовани страни.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ

Стратегическите приоритети на Програмата са в подкрепа на изпълнението на стратегическите приоритети на Националната стратегия за младежта (2010-2020).

Приоритет 1: Насърчаване на личностното развитие и икономическата активност на младите хора и подобряване на достъпа до информация и качествени услуги.

❖ Основни направления:

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им;
- Разширяване на достъпа до услуги за трудова реализация, стимулиране на предприемачеството и развитието на бизнес умения;
- Развитие на мрежата от Младежки информационно-консултантски центрове (МИКЦ);
- Създаване на условия за баланс между професионалния и личния живот;
- Стимулиране на неформалното учене сред младите хора;
- Популяризиране на формите на неформалното учене.

❖ Индикативни дейности:

1. Проучване на мнението, потребностите и нагласите на младежите;
2. Разработване и разпространение на информационни материали;
3. Предоставяне на актуална, систематизирана и достъпна информация;
4. Консултиране;
5. Организиране на национални, областни и общински информационни кампании;
6. Организиране на конференции и младежки дискусии;
7. Организиране и реализация на обучения, семинари и младежки кампании и инициативи;
8. Предоставяне на индивидуални, семейни или групови консултации за превенция на рисково и девиантно поведение;
9. Сформиране на клубове за насърчаване на предприемачеството и срещи с бизнеса;

10. Въвеждане на изнесени/мобилни форми на младежка работа;
11. Бизнес консултации в помощ на начинаещи младежи предприемачи;

Приоритет 2: Насърчаване на здравословния начин на живот.

❖ Основни направления:

- Повишаване на здравната култура на младите хора;
- Промотиране на спорта и физическата активност като превенция за здравословен начин на живот;
- Превенция за вредата от употребата на психотропни, психоактивни и наркотични вещества;
- Превенция на факторите, създаващи риск за здравето на младите хора.

❖ Индикативни дейности:

1. Промотиране на важността и насърчаване към здравословен начин на живот;
2. Разработване и разпространение на информация и обучителни материали сред младите хора;
3. Организиране на национални, регионални и общински кампании и инициативи;
4. Организиране на конференции, дискусии, форуми и беседи със здравни специалисти;
5. Стимулиране провеждането на спортни демонстрации и упражнения за физическа активност като средство за здравословен начин на живот;
6. Предоставяне на индивидуални и групови консултации;
7. Въвеждане на изнесени/мобилни форми на младежка работа;
8. Обмяна на опит и добри практики.

Приоритет 3: Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение.

❖ Основни направления:

- Повишаване капацитета на младежките работници за работа с млади хора в социален риск;

- Насърчаване на сътрудничеството между младежките работници и младежките лидери за приобщаване на младите хора в социален риск;
- Подпомагане на уменията за адаптация и повишаване на пригодността за обучение и заетост на младежите в неравностойно положение.

❖ **Индикативни дейности:**

1. Сформиране на работни групи между социални работници и младежки работници;
2. Организиране на обучения, семинари и конференции;
3. Въвеждане на изнесени/мобилни форми на младежка работа;
4. Разработване и издаване на наръчници и ръководства за работа;
5. Организиране на менторство и стажуване.

Приоритет 4: Развитие на младежко доброволчество.

❖ **Основни направления:**

- Въвеждане и поддържане на ефективни практики за работа с млади доброволци, тяхното обучение, стимулиране, наблюдение и оценка на работата, както и признание на постиженията им;
- Насърчаване и организиране участието на младите хора в доброволчески инициативи;
- Удостоверяване и признаване на придобитите знания, опит и умения, получени от младите хора по време на доброволческата дейност;
- Популяризиране на младежкото доброволчество в обществото.

❖ **Индикативни дейности:**

1. Организиране на кампании за набиране, ориентиране, обучение, признаване на работата и развитие на капацитета на младежи-доброволци;
2. Осъществяване на младежки дейности и инициативи с участието на доброволци;
3. Осъществяване на обмен на доброволци и доброволчески практики в България;
4. Организиране на семинари и конференции;
5. Подготовка и разпространение на наръчници и ръководства за работа с млади доброволци.

Приоритет 5: Повишаване на гражданската активност на младите хора

❖ Основни направления:

- Насърчаване на самоорганизирането на младите хора;
- Насърчаване на инициативи на неорганизирани млади хора;
- Популяризиране и мултиплициране на добри практики на младежка гражданска активност;
 - Насърчаване на гражданското образование и обучение по въпросите, свързани с правата на младите хора, борбата с дискриминацията и равнопоставеността между половете;
 - Младежко лидерство;
 - Осигуряване на ефективно представителство на интересите на младите хора във формирането, изпълнението и оценката на секторните политики на национално, областно и общинско ниво;
 - Запознаване на младите хора с видовете публични институции и тяхната функционалност;
 - Запознаване на младите хора с правата им като част от гражданското общество на Република България и на Европейския съюз;
 - Насърчаване на младежко представителство в процесите по разработване, утвърждаване и прилагане на политики, касаещи младите хора;
 - Популяризиране на актуални теми в изпълнение на политиките на Европейския съюз, Съвета на Европа и ООН по отношение на младите хора.

❖ Индикативни дейности:

1. Проучване на мнението и нагласите на младежите;
2. Разработване и разпространение на информационни и обучителни материали;
3. Организиране на национални, областни и общински информационни кампании и инициативи;
4. Организиране на младежки конференции, дискусии, форуми, конкурси и викторини;
5. Провеждане на семинари и обучения;
6. Обмяна на опит и добри практики;

7. Въвеждане на изнесени/мобилни форми на младежка работа;
8. Разработване и издаване на наръчници и ръководства за работа с младежи.

Приоритет 6: Личностно и професионално развитие на младите хора в малките населени места и селските райони.

❖ Основни направления:

- Осигуряване на ефективен достъп до информация, обучение и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони;
- Електронно приобщаване на младите хора в малките населени места и селските райони към социалните мрежи;
- Насърчаване участието на младите хора в местното самоуправление.
- Инициране създаването на Младежки съвети към общините;

❖ Индикативни дейности

1. Проучване на мнението и нагласите на младите хора от малките населени места и селските райони;
2. Разработване и разпространение на информационни и учебителни материали;
3. Въвеждане на изнесени/мобилни форми на младежка работа;
4. Предоставяне на индивидуални и групови консултации;
5. Организиране на национални, регионални, областни и общински информационни кампании/инициативи;
6. Организиране на конференции, младежки дискусии, форуми, конкурси и викторини;
7. Провеждане на семинари и обучения;
8. Обмяна на опит и добри практики;
9. Сформиране на младежки групи за местно развитие и управление.

Приоритет 7: Развитие на межкултурния и международния диалог сред младите хора.

❖ Основни направления:

- Изграждане на умения за работа в мултикултурна среда;
- Насърчаване и подпомагане опознаването на отделните етнически общности и техните култури за стимулиране на толерантност, разбирателство, взаимодействие и диалог между общностите;
- Насърчаване и подпомагане на мобилността на младите хора в страната и в чужбина;
- Популяризиране на европейското сътрудничество в младежката сфера.

❖ **Индикативни дейности**

1. Проучване на мнението и нагласите на младежите;
2. Разработване и разпространение на информационни и обучителни материали;
3. Организиране на национални, областни и общински информационни кампании, инициативи и събития;
4. Организиране на конференции, младежки дискусии, конкурси и викторини;
5. Обмяна на опит и добри практики.

Приоритет 8: Усъвършенстване на младежката работа

❖ **Основни направления:**

1. Повишаване на капацитета на младежките работници;
2. Насърчаване на работата в мрежа и обмяната на опит сред младежките работници;
3. Насърчаване признаването на младежката работа в обществото;
4. Насърчаване развитието на способностите на младежките работници за отчитане на етичния аспект на работа с младите хора и за вземането на решения в трудни ситуации.

❖ **Индикативни дейности**

1. Разработване на информационни материали и наръчници за работа на младежките работници;
2. Популяризиране на младежката работа, принципите за младежка работа и добри практики за работа с млади хора;

3. Организиране на срещи, дискусии и семинари за предоставяне на услуги на местно, областно и национално ниво по различни аспекти от работата на младежките работници (различни форми на младежка работа, подходи и методи, работа с групи млади хора със специфични потребности);

4. Организиране на обучения за повишаване на уменията и знанията за работа с целевата група в различни области като моделиране на подходящо поведение на младежките работници спрямо младите хора, идентифициране на нуждите и проблемите, подбор на правилните подходи за работа съобразно ситуацията и др.

Министърът на младежта и спорта обявява годишните приоритети на Програмата в зависимост от потребностите на младите хора и от социално-икономическата среда в страната.

Конкретните условия за кандидатстване за всяка текуща година и размерът на отпусканата финансова помощ се оповестяват от националния координатор чрез публикуване на конкурсните процедури и предоставяне на указания за разработване на проектни предложения по програмата.

III. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Осигуряване на информационни, обучителни и консултантски услуги и насърчаване реализирането на различни дейности и инициативи съобразно потребностите на младите хора.

2. Улесняване на достъпа до услуги за младите хора от малките населени места, както и на млади хора в риск.

3. Предоставяне на подкрепа за реализация на национални младежки инициативи и кампании за насърчаване на гражданското участие и образование чрез прилагане на многосекторен подход.

4. Популяризиране на ценностите на доброволчеството и подобряване на практиките на полагане и управление на доброволния труд в България.

5. Предоставяне на предвидените услуги чрез обезпечаване работата на Младежки информационно-консултантски центрове, покриващи територията на страната.

6. Признаване и повишаване качеството на младежката работа и насърчаване обмяната на опит и работа в мрежа на младежките работници.
7. Популяризиране на ползите от водене на здравословен начин на живот.

IV. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Програмата е насочена към:

1. Младежи на възраст от 15 до 29 години;
2. Младежки работници и други специалисти, които са директно ангажирани с предоставянето на услуги или други дейности в подкрепа на младежкото развитие.

V. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ

Програмата се реализира на територията на цялата страна. В зависимост от спецификата на приоритетите и дейностите, които ще се реализират в рамките на финансираните проекти, може да се прилага териториално разделение по зони, в зависимост от нивото на представителност на младите хора по административни области според данните на Националния статистически институт.

VI. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА

Програмата предвижда финансиране на младежки дейности по следните подпрограми:

**ПОДПРОГРАМА 1:
РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ МЛАДЕЖКИ ИНФОРМАЦИОННО-
КОНСУЛТАНТСКИ ЦЕНТРОВЕ (МИКЦ)**

Изграждането на мрежа от Младежки информационно-консултантски центрове с необходимата материална инфраструктура, експертен екип и услуги, предлагани в тях, е водещ приоритет в реализирането на младежки политики на месно ниво. Развитието на младежки центрове ще допринесе за израстването на младите хора като активни членове на обществото, за по-доброто съчетаване на образователния избор с нуждите на пазара на труда, за усвояването на ключови умения и основни трудови навици и полесното интегриране на младите хора на пазара на труда.

На територията на една административна област може да бъде изграден и да функционира с финансиране по настоящата програма фиксиран брой МИКЦ. Точният брой на МИКЦ се определя от националния координатор на програмата, съобразно определените от Министерски съвет на Р България параметри. За градовете с по-голям брой млади хора и завишени потребности на целевата група е възможно създаване на повече от един МИКЦ, както и изнесени офиси в по-малките общини от региона.

Чрез откриването на МИКЦ-ове във всички областни градове се цели подкрепа на младите хора в страната, чрез създаване на условия и възможности за личностното им и професионално развитие и чрез предоставяне на безплатни специализирани услуги, съобразно потребностите на младежите и спецификите на конкретното населено място.

Ключова цел е функционирането на центрoвете да се осъществява в партньорство с общинските звена за младежки дейности, органите на местното самоуправление или териториалните подразделения на държавната администрация, за да се насърчи привличането и прякото участие на целевата група в процеса на вземане на решение на местно, регионално и национално ниво.

❖ Специфични цели:

1. Въвеждане на единни и стандартизирани услуги, предлагани от всички Младежки информационно-консултантски центрове (Приложение 1);
2. Въвеждане и прилагане на механизми за мониторинг (вътрешен и външен) с цел гарантиране на качеството и ефективността на предоставяните услуги;
3. Въвеждане на механизъм за обратна връзка с потребителите на услугите, предоставяни от МИКЦ (Приложение 2);

4. Популяризиране и активно предлагане на предоставяните услуги с оглед разширяване на кръга на обхванатите млади хора, младежки групи и организации;
5. Подкрепа на младежките работници и другите специалисти, които работят с различни групи младежи под формата на периодични срещи за обмяна на опит и добри практики;
6. Активиране на младите хора, които не учат, не се обучават и не работят и мотивиране за включването им в образование, обучение и заетост – в контекста на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г.;
7. Подобряване на комуникацията между младите хора и институциите;
8. Организиране на регулярни срещи с екипите, изпълняващи проекти по Подпрограма 1 и Националния координатор на Програмата;
9. Развитие на капацитета на експертите от МИКЦ и подкрепа за реализиране на проектните дейности;
10. Въвеждане на единна цялостна визия на МИКЦ (Приложение 3);
11. Намаляване на младежката безработица, чрез насърчаване участието и наемането на млади хора (до 29 г.) в екипите на МИКЦ;
12. Изграждане на единен информационен портал на МИКЦ;
13. Насърчаване комуникацията между МИКЦ-овете, младежките работници и други специалисти, които работят с младежи в региона на предоставяне на услугите;
14. Изграждане и поддържане на ефективна комуникация между МИКЦ и институциите от централната и местна власт, с цел съвместна работа за подобряване на благосъстоянието на младежите в България;

❖ **Очаквани резултати:**

1. Реализирано териториално покритие на Програмата - функциониране на минимум 30 младежки информационно - консултантски центрове;
2. Повишена информираност на младите хора за възможностите за професионална и личностна реализация - минимум 500 000 млади хора, получили информационни услуги;
3. Повишени професионални умения и ориентация за интеграция в различните сфери на общественно-политическия и икономически живот на страната;

✓ минимум 25 000 млади хора, получили специализирани консултантски услуги;

✓ минимум 7 000 млади хора, участвали в минимум 400 обучения;

4. Изградени устойчиви нагласи към отговорен начин на живот, взаимодействие с институции и обществото - минимум 150 000 млади хора;

5. Подоброени възможности за професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони - минимум 25% от младите хора, които са се възползвали от услугите, предоставяни от МИКЦ, живеят в малки населени места и села;

6. Повишена квалификация на младежки работници за работа с млади хора и младежи в риск от социално изключване - минимум 200 младежки работници, участвали в минимум 10 различни обучения и семинари.

❖ **Индикатори за постигнати резултати:**

✓ Брой функциониращи младежки информационно-консултантски центрове – минимум 30 функциониращи младежки информационно - консултантски центрове;

✓ Брой предоставени информационни услуги – минимум 500 000 млади хора, получили информационни услуги;

✓ Брой проведени обучения – минимум 400 обучения;

✓ Брой млади хора, успешно преминали обучения – минимум 7 000 млади хора;

✓ Брой и честота на предоставянето на консултации на млади хора – минимум 25 000 млади хора, получили специализирани консултантски услуги;

✓ Брой млади хора от малки градове и села, получили услуги от МИКЦ – минимум 25% от младите хора, които са се възползвали от услугите, предоставяни от МИКЦ;

✓ Брой самонаети млади хора;

✓ Брой наети млади хора в МИКЦ-овете.

Продължителността на изпълнението на всеки проект, финансиран по Подпрограма 1, е до 24 месеца.

ПОДПРОГРАМА 2:

НАЦИОНАЛНИ МЛАДЕЖКИ ИНИЦИАТИВИ И КАМПАНИИ

❖ *Специфични цели:*

1. Подкрепа на дейности, инициирани от млади хора - организиране и провеждане на инициативи и кампании на общинско, областно, регионално и национално ниво по актуални теми, свързани с приоритетите на Националната стратегия за младежта (2010-2020) и политиките на Европейския съюз, Съвета на Европа и ООН по отношение на младите хора в областта на гражданското участие и образование;

2. Подкрепа на дейности и инициативи на млади хора, обвързани с належащи нужди на младежки общности и с иновативни и креативни методи на реализация, които водят до дълготраен ефект.

❖ *Очаквани резултати:*

1. Утвърдени неформални подходи и методи в младежката работа за насърчаване на гражданското участие – въведени минимум 20 нови подходи и методи;

2. Повишена активна гражданска позиция и включване на младите хора - минимум 200 000 млади хора, участвали в минимум 300 инициативи и кампании по разработените и утвърдени от националния координатор тематични области;

3. Активизирано участието на младите хора в кампании и инициативи, свързани със значими социални въпроси и решаване на младежки проблеми - минимум 10 000 млади хора, участвали в различни дискусии, дебати и конференции по различни проблеми и задачи;

4. Подобрени възможности за професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони – минимум 25% от младите хора, взели участие в различни инициативи, живеят в малки населени места и села.

❖ *Индикатори за постигнати резултати:*

✓ Брой и вид на младежки инициативи и кампании – минимум 300 инициативи и кампании по разработените и утвърдени от националния координатор тематични области;

- ✓ Брой участници в кампаниите и инициативите – минимум 10 000 млади хора, минимум 25% от тях живеят в малки населени места и села;
- ✓ Брой и вид форми на взаимодействие, заложен в младежките инициативи/кампании, с преките им целеви групи;
- ✓ Брой иновативни и креативни методи и подходи за реализация на кампании и инициативи – въведени минимум 20 нови подходи и методи;
- ✓ Брой и вид послания, разпространени чрез младежките кампании.

❖ **Тематични области:**

По Подпрограма 2 ще се финансират и реализират проектни предложения, засягащи следните тематични области:

- ↪ **Тематична област 1.** Младежко доброволчество и участие в доброволчески инициативи;
- ↪ **Тематична област 2.** Развитие и признаване на младежката работа;
- ↪ **Тематична област 3.** Насърчаване на здравословния начин на живот сред младите хора;
- ↪ **Тематична област 4.** Активизиране на младите хора в малките населени места;
- ↪ **Тематична област 5.** Председателство на България на Съвета на ЕС
- ↪ **Тематична област 6.** Социално предприемачество;

За всяка тематична област Националният координатор на програмата определя допустимите дейности и размера на отпусканата финансова помощ в конкретните конкурсни процедури.

Продължителността на изпълнението на всеки проект, финансиран по Подпрограма 2, е до 6 месеца.

VII. КОНТРОЛ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА

Контрол

Контролът по изпълнението на Програмата се осъществява от министъра на младежта и спорта.

Наблюдение

Мониторинг на текущото изпълнение на утвърдените дейности по финансираните проекти се извършва от Министерство на младежта и спорта в съответствие с функциите, описани в Устройствения правилник на ММС.

Оценка

В рамките на програмният период се предвижда да бъдат осъществени междинна и крайна оценки по Програмата за установяване на съответствието, ефективността, ефикасността и устойчивостта при изпълнението ѝ.

ПРОЕКТ